

τὸ ἡθικὸν νόημα καὶ τὸ σκοπὸν τῆς ζωῆς. "Ολοὶ μπορούμε, μὲς στὴ στενὴ καὶ σκοτεινὴ ζωὴ ποὺ ζοῦμε, νὰ ξεχάσουμε τὸ βαθὺ νόημα καὶ τὸ μυστήριον τῆς ὑπαρξῆς. Πότες φορές παρατήρησα, στὸ μεγάλο αὐτὸ Παρίσι, πὼς εἶναι σκεδὸν ἀδύνατον νὰ ξεχωρίσει κανένας τῆσρα, ἢ ἂν μὲς στοὺς δρομὰς ἀπαντοῦσε γυρτὲς σκέπες σπιτιῶν κ' ἔτσι μπορούσε νὰ τὰ δεῖ, ἢ χτηνώδικη λάμψη τῶν φώτων τῆς πόλης κρύβει τὴ λάμψη τοῦρανοῦ. Αἱ λοιπὸν, σβλές σκεδὸν τίς κατάστασεις, σβλὰ τὰ ἐπαγγέλματα, σβλές τίς τάξεις, ὁ ἀρέντης εἶν' ἀπορροφημένος ἀπὸ τὴ φροντίδα τῆς ἐπιχειρήσεώς του, τοῦ κέρδους, ἢ τῆς εὐθύνης γιὰ τὴ διαχείριση. Οἱ ἐργάτες εἶναι βυθισμένοι στίς σκοτεινὲς ἀδυσσες τῆς δυστυχίας, καὶ δὲν προβάλλουν κάποτε τὸ κεφάλι καὶ τὸ στόμα τους παρὰ γιὰ νὰ βγάλουνε μιὰ κραυγὴ διαμαρτυρίας καταγγελίας. Ἐμεῖς οἱ πολιτικοί, χαμένοι μὲς στίς μάχες καὶ πνιγμένοι μὲς στίς καθημερινὲς ραδιοургίες—ὅλοι, μπορεί νὰ ξεχάσουμε πὼς πρὶν ἀπ' ὅλα εἴμαστε ἄνθρωποι, δηλαδὴ συνείδητες αὐθύπαρχτες μαζὶ κ' ἐφήμερες χαμένες μέσα σ' ἐν' ἀπειρο γεμάτο μυστήριο. Καὶ μπορεί νὰ ξεχάσουμε τὸ σκοπὸν τῆς ζωῆς καὶ νὰ μὴ φροντίσουμε νὰ βροῦμε τὸ νόημα τῆς. Μπορεῖ νὰ παραγνωρίσουμε τῆλθινὰ ἀγαθὰ, τὴν ἡσυχία τῆς καρδιάς καὶ τὴ γαλήνη τοῦ νοῦ. Ὁ Τολστόης μᾶς βοηθεῖ νὰ ὑψώσουμε τὰ μάτια πρὸς τὸν ἀστροφώτιστο οὐρανὸ νὰ ξανάβρουμε τὸ νόημα τῆς ἀπλότητος, τῆς ἀδερφωσύνης, τῆς βαθείας καὶ μυστηριώδικης ζωῆς. Καὶ μαζὶ μᾶς εἰδοποιεῖ. Εἰδοποιεῖ τοὺς συντηρητικούς, αὐτοὺς ποὺ δὲν εἶναι ὁ πρόστυχος, ὁρμητικὸς καὶ καταστρεπτικὸς ἐπαναστάτης ποὺ κάποτε μπορεῖτε νὰ τὸν ἀποκηρύξετε. Αὐτοὺς εἶν' ὁ ἄνθρωπος τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγάπης, τοῦ ξανανιωμένου χριστιανισμοῦ, εἰδοποιεῖ τοὺς συντηρητικούς πὼς τὸ σημερινὸ κοινωνικὸ σύστημα δὲ στέκεται πιά, πὼς καταδικάζεται ὅχι μόνο ἀπὸ γεμάτες θυμὸ ἀπαίτησες ἐκείνων ποὺ ὑποφέρουν παρὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ διαμαρτυρία τῶν πρὸς εὐγενικῶν ψυχῶν, ποὺ νιώθουν πὼς τοὺς πλακώνει τὰ στήθια ἢ ἀναξιοπρέπεια, ἢ καταστροφή, ἢ ἀδλιότητα ποὺ κλείνει μέσα τῆς ἡ σημερινῆ κοινωνία.

Κι ἀφοῦ, μὲ τὸν Τολστόη ἔχουμε τὴν ἀδεια νὰ θυμηθοῦμε ἓνα ἐδάφιο ἀπὸ τοὺς ψαλμούς, θὰ πῶ σβλούς: Προσέξτε, μελετήστε, δουλέψτε, συλλογιστῆτε, ἐτοιμάστε ἀδερφικὰ ἰδρύματα, γιὰ νάναι ἡ ἀναπόφευκτη κοινωνικὴ ἐπανάσταση εἰρηνική. Μὰ ὅπως ὁ ψαλμωδὸς ἔλεγε γιὰ τὸ θεό: Μπορεῖτε νὰ πᾶτε στὰ ψηλὰ τοῦρανοῦ, θὰ τὸν βρεῖτε, στὰ βαθιὰ τῆς γῆς, θὰ τὸν βρεῖτε, μήτε στὴν Ἀνατολὴ μήτε στὴ Δύση δὲ θὰ ξεφύγετε ἀπὸ τὴ ματιὰ του, ἐγὼ σὰς λέω: Ἡ ἐπανάσταση εἶναι δῶ, εἶναι καὶ, εἶναι παντοῦ. Εἶναι μὲς στὴν ὀργάνωση ἐκείνων ποὺ ὑποφέρουν, μὲς στὴν ἀψηλὴ διαμαρτυρία ἐκείνων ποὺ σκέπτονται.

Οἱ πνεεὶς ποῦρχονται ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ καὶ ἀπὸ τὴ Δύση, οἱ θυμοὶ τοῦ προλεταριάτου τῆς Δύσης, ἡ ἀνατολίτικη μυστικοπάθεια τοῦ Τολστόη, ὅλες αὐτὲς οἱ πνεεὶς σμίγουν σ' ἓνα στρόβιλο ἄγριας μπόρας γύρω ἀπὸ τὴν παλιὰ κοινωνία τὴ σαπημένη καὶ φαγωμένη σὰν τὸν κούφιο κορμὸ γέρικης ἀρρωστης βαλανιδιάς. Ἐτοιμάστε λοιπὸν μιὰ κοινωνία νέα καὶ δικαίω τερη!

ΗΛ. Φ. ΗΛΙΟΥ

ΘΑΛΑΣΣΟΠΑΛΕΜΑ

Τὸ μαγικὸ ὄνειρεύουμαι τῆς Καλυψῶς νησάκι, τὸν Ὀδυσσεά καὶ τοῦ καπνοῦ τοῦ μακρυνοῦ τὸν πόθο· μὰ τὸ θαλασσοπάλεμα, ποὺ πάει γιὰ τὴν Ἰθάκη, ἀπ' ὅλα δυνατότερα κι ὡς τὴν ψυχὴ τὸ νοιώθω.

Μάταιο νὰ πᾶς μὰ κ' ἡ ἡδονὴ σ' ἀνάντη βγάξει λήθη! Φτιάξε τὴ βάρκα σου, ἄνθρωπε, καὶ λέβα τὸ πανί [σου, καὶ δίχως λύπ' ἢ προσμονή, διπλάνοιξε τὰ στήθη κ' ἐλεύθερος στὰ σκοτεινὰ ἀφροπέλαγα βυθίσου.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ

Μοναχός.

Τὸ μοναχὸς δὲν εἶναι τοῦ κλασσικοῦ ἑλληνισμοῦ· ἀρχαῖο δόκιμο εἶναι τὸ μόνος Ὡστόσο ἐπειδὴ ὑπαρχαν τὰ διχῆ, τριχῆ, πολλαχῆ ἐπιρρήματα γιὰ νὰ σημαίνουν τὰ δυὸ φορές, τρεῖς φορές, πολλὰς φορές, ἀναγκαστήκανε νὰ ποδνε καὶ μοναχῆ γιὰ τὸ μιὰ φορὰ (Ξεν. Ἀν. Δ', 4, 18. Πλατ. Νομ. 720 ε κλπ.)

Δὲν εἴτανε λοιπὸν παραφύση κατὰ τὸ πολλαχῶς νὰ ποδνε ἀργότερα καὶ μοναχῶς, ἀφοῦ λέγανε μοναχῆ σὰν τὸ πολλαχῆ (ἀναλογία ἀπ' ἀντίθεση,) ποὺ τὸ προτοαπαντοῦμε κιόλας στὸν Ἀριστοτέλη (Ἠθικ. β', 6, 14. ὡς Πολιτ. ε', 8, 15.)

Ἄμα λοιπὸν ἔγινε αὐτὸ τὸ ἐπίρρημα, ἐπειδὴ ὅλα σχεδὸν τὰ μέ-ως ἐπιρρήματα ἔχουνε τὸ ἀντίστοιχο ἐπίθετο μέ-ος, κατὰ τὸ σχῆμα: πενιχρὸς-πενιχρῶς, ἀγαθὸς-ἀγαθῶς κτλ. εἶπαν ἀντίθετα καὶ μοναχῶς-μοναχός. Μὲ τὴ σημασία τοῦ μόνος (Ἀριστ. Μετὰ τὰ φυσικ. ζ', 15, 9. Διοδ. β', 58.) Μόνον ἔτσι ξηγιέται τὸ προσκόλλημα -αχός.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ.